

13 IN DE OORLOG

AFLEVERING 8 SCRIPT

"VERNIETIGING"

8.1 LEADER

Caleidoscoop van iconische momenten uit de Tweede Wereldoorlog, afgewisseld met spelende kinderen in dezelfde periode. Tussendoor worden korte impressies getoond van de hoogtepunten uit de huidige aflevering.

8.2 ARCHIEF: JODEN MET DAVIDSTERREN

Een groepje Joodse kinderen met gele sterren loopt voorbij.

PRESENTATRICE (V.O.)

Tijdens de Duitse bezetting van Nederland, krijgen de Joden het erg moeilijk. Ze moeten gele sterren dragen, zodat ze altijd herkenbaar zijn.

8.3 ARCHIEF: WINKELS MET BORDJES: VOOR JODEN VERBODEN

Bordjes met: VOOR JODEN VERBODEN en JODEN NIET GEWENSCHT, staan op verschillende winkels en een bioscoop.

PRESENTATRICE (V.O.)

En op veel plaatsen mogen ze niet meer komen. Vanaf 1942 worden de Joden zelfs weggevoerd. 'Om te gaan werken in Oost-Europa', zeggen de Duitsers...

8.4 ARCHIEF: JODEN MET BAGAGE NAAR TREINEN

Met hun bagage lopen Joodse kinderen en bejaarden naar het station en wachten op de trein.

PRESENTATRICE (V.O.)

Maar eigenlijk weet niemand precies waar ze terecht zullen komen.

8.5 LOCATIE: WESTERBORK

De PRESENTATRICE staat voor een lege grasvlakte omzoomd met bomen. In telexletters verschijnt: KAMP WESTERBORK, DRENTHE.

PRESENTATRICE

Je kunt het je bijna niet voorstellen, maar in de oorlog stonden hier meer dan honderd barakken met prikkeldraad eromheen en wachttorens met gewapende soldaten die je doodschieten als je probeert te vluchten.

Ze kijkt om zich heen en enkele muurreconstructies van barakken en de wachttorens komen in beeld.

PRESENTATRICE

Hier in Kamp Westerbork in Drenthe worden Joden uit heel Nederland samengebracht. Dit is niet de eindbestemming, maar een doorgangskamp, een soort tussenstop waar de Joden moeten wachten, tot ze worden afgevoerd naar het Oosten...

8.6 ARCHIEF: WESTERBORK – BARAKKEN

Een grote drukte tussen de barakken van Westerbork.

PRESENTATRICE (V.O.)

Sommigen mogen hier een paar maanden blijven, maar anderen worden al na enkele dagen doorgestuurd.

8.7 ARCHIEF: WESTERBORK – INTAKE VAN NIEUWKOMERS

Geluid van typemachines en veel geroezemoes. Zojuist gearriveerde Joden zitten aan tafels in een grote zaal en worden ingeschreven. Allerlei stemmen door elkaar:

MANNENSTEM (V.O.)

Kurt Sanders uit Vlaardingen.

VROUWENSTEM (V.O.)

Lia Zilverberg uit Dordrecht.

MEISJESTEM (V.O.)

Grietje Bachrach en ik ben tien jaar.

MANNENSTEM (V.O.)

Louis Courant, twintig.

MEISJESSTEM (V.O.)

Ik ben Roos.

8.8 DRAMA: INT. BARAK – INSCHRIJVINGSTAFEL

Het luide geroezemoes en getik van typemachines klinkt verder. Aan een tafel in de hoek van de barak zit ROOS tegenover een Joodse KAMPMEDEWERKER met een typemachine.

ROOS

Roos van Gennep uit Amsterdam.
En ik ben dertien jaar.

TEKST IN BEELD: ROOS, 1943, WESTERBORK.

De typemachine hamert de leeftijd op het formulier.

KAMPMEDEWERKER

Broers? Zussen?

ROOS aarzelt. Stilte.

KAMPMEDEWERKER

Als je niets zegt, kunnen we jullie straks ook niet bij elkaar plaatsen.

ROOS

Ik heb een zus. Kaat.
Maar ik weet niet waar ze is.

De KAMPMEDEWERKER typt verder, tot het formulier klaar is.

KAMPMEDEWERKER

Goed, dat was het. Die viool blijft hier. Heb je verder nog kostbaarheden?

Met een bleek gezicht kijkt ROOS hem aan en omklemt de vioolkist op haar schoot.

ROOS

Nee, niet m'n viool.

KAMPMEDEWERKER

(glimlacht begripvol)

Je wilt toch niet dat hij gestolen wordt?! Kom. Ik zal 'm goed opbergen.

ROOS weigert de vioolkist los te laten.

ROOS

Nee, die viool hou ik altijd bij me.

KAMPMEDEWERKER

Pas dan maar goed op, want je bent 'm hier zo kwijt.

Hetzelfde geroezemoes gaat verder in de volgende scene.

8.9 ARCHIEF: WESTERBORK – DRUKTE

Een enorme drukte in het kamp. Mensen lopen door elkaar, zijn aan het werk of schreeuwen tegen elkaar.

PRESENTATRICE (V.O.)

In de loop van de oorlog komen er meer dan honderdduizend Joden in Westerbork terecht. De barakken zijn dan ook overvol.

8.10 LOCATIE: WESTERBORK – HERINNERINGSCENTRUM

De PRESENTATRICE zit bovenop het stapelbed in de hoek. Foto's en tekeningen tegen de muur. Geluid gaat verder.

PRESENTATRICE

Iedereen slaapt in dit soort bedden en altijd zijn er wel mensen om je heen. Kinderen die gillen, ouders die ruziemaken. Geen moment is het stil.

Ze klimt vanuit het stapelbed naar beneden.

PRESENTATRICE

En stinken dat het er doet! Want door de stress plassen veel kinderen in hun bed. Bovendien zijn er te weinig wastafels en wc's en stikt het van de vlooiën en luizen.

8.11 DRAMA: INT. BARAK – BOVENSTE STAPELBED

Langs de randen van het bovenste stapelbed zijn wat lakens opgehangen om nog een beetje privacy te hebben. MOEDER VAN GENNEP ligt op haar kussen uit te rusten met een arm voor haar ogen. Voortdurend rumoer op de achtergrond.

ROOS (O.S.)

(enthousiast)

Mam! Mam?!

Het opgewonden gezicht van ROOS verschijnt vanonder een laken boven de rand van het bed.

ROOS

Weet je wie hier ook is?! Theo!
Theo Vos en zijn zus!

MOEDER kijkt verbaasd opzij.

ROOS

En Rebecca heb ik gezien! En ook Alex
Offenbach. Ze zijn allemaal hier!

MOEDER

En Kaat?

ROOS

Nee, die niet.

MOEDER staart in gedachten verzonken voor zich uit.

ROOS

(opgewekt)

Het is hier beter dan thuis, zegt
Alex, want we hoeven ons niet meer te
verstoppen...

8.12 ARCHIEF: WESTERBORK – WERKPLAATS

Joodse mannen zijn aan het werk: vliegtuigwrakken en batterijen worden uit elkaar gehaald.

PRESENTATRICE (V.O.)

Alles wordt gedaan om Westerbork op een gewone stad te laten lijken. Kinderen gaan naar school en iedereen boven de vijftien moet werken... Er is een wasserij, een schoenmaker, een naaiatelier en er wordt zelfs houten speelgoed gemaakt voor Duitse kinderen.

8.13 ARCHIEF: WESTERBORK – ZIEKENBOEG

Artsen en verplegend personeel bekommeren zich om patiënten in de ziekenboeg.

PRESENTATRICE (V.O.)

In het ziekenhuis werken de beste Joodse dokters van Nederland.

8.16 LOCATIE: WESTERBORK – HERINNERINGSCENTRUM

De PRESENTATRICE loopt langs de foto's in de hal van het herinneringscentrum.

PRESENTATRICE

Tussen de middag en 's avonds heeft iedereen vrij. Dan mag je gaan sporten:, boksen, hardlopen, korfballen.

8.17 ARCHIEF WESTERBORK – VOETBALLENDE MENSEN, REVUEMEISJE, ZINGENDE VROUW, VIOLISTE, ORKEST

PRESENTATRICE.

Of je gaat naar het theater. Iedere dinsdag is er een Bonte Avond met een cabaret, waarin de beste Joodse artiesten optreden. En Westerbork heeft zelfs een eigen symfonieorkest!? De Duitsers laten het allemaal toe en moedigen het zelfs aan, want ze hopen dat de Joodse bewoners zo niet zullen vermoeden wat het echte doel is van hun reis... de vernietingskampen in Oost-Europa.

Een vrolijk melodietje op een piano wordt ingezet.

VADER (V.O.)

(zingt)

*Ik zing mijn Westerbork-serenade,
langs het spoorwegbaantje schijnt
het zilveren maantje op de heide.*

8.14 DRAMA: INT. WESTERBORK – PODIUM

Een felle spot op het gezicht van VADER VAN GENNEP achter de vleugel op het podium van Westerbork.

VADER

*Ik zing mijn Westerbork-serenade,
mit eine schöne Dame wandelen te
samen zij aan zijde...*

In het duister van de coulissen achter het voordoek staat ROOS naar haar VADER te luisteren.

ALEX (O.S.)

Hij lacht nog steeds niet.

Achter ROOS staat ALEX OFFENBACH door een kijkgat in het voordoek te gluren naar de eerste rij van het publiek.

POV ALEX: Door het kijkgat in het voordoek is op de eerste rij de kampcommandant zichtbaar tussen twee andere officieren in Duits uniform. Achter hem zit een tweetal kampbewoners.

ROOS (O.S.)

Volgende keer beter. Mijn vader kent nog zoveel liedjes!

TERUG op ALEX en ROOS in de coulissen.

ALEX

Ja... als hij de kans krijgt.

Vragend kijkt ROOS hem aan.

ALEX

Alleen de beste artiesten mogen
blijven van onze 'Herr Kommandant'.

ROOS

En de rest?

ALEX tuurt weer door het kijkgat. Stilte.

ROOS

Waar gaat de rest naartoe?

VADER heeft het einde van zijn lied bereikt en vanuit
de zaal klinkt het applaus van het publiek. ALEX haalt
zijn schouders op.

ALEX

Er is nog niemand teruggekomen om
dat te vertellen.

Hij glimlacht breed als VADER VAN GENNEP de coulissen inkomt.

ALEX (TEGEN VADER)

Fantastisch, Max! Echte klasse!

VADER (TEGEN ROOS)

Vond jij dat ook?

ROOS knikt.

ROOS

Ja, heel goed, pap.

8.15 LOCATIE: WESTERBORK – (DOODLOPENDE) RAILS

De PRESENTATRICE staat naast de (omkrullende) rails.

PRESENTATRICE

Iedere dinsdag vertrekt er een trein
uit het kamp en gaan er zo'n duizend
Joden op transport.

De PRESENTATRICE haalt het treinbord tevoorschijn met:
WESTERBORK – AUSCHWITZ-BIRKENAU.

PRESENTATRICE

Naar Auschwitz, Sobibor, Bergen-
Belsen of Theresienstadt. Niemand
weet precies wat daar gebeurt, maar
dat het heel erg is, staat wel vast.

Ze laat het bord weer zakken.

PRESENTATRICE

Op de avond voor het vertrek, wordt
pas verteld wie er meemoeten.

Op de achtergrond klinkt de stem van de KAMPMEDEWERKER.

KAMPMEDEWERKER (V.O.)

Carla Bronkhorst en haar kinderen
Robert, Grietje en Maurits.

VROUWENSTEM (V.O.)

(wanhopig)

NEE! NEE! ALSJEBLIEFT!

8.16 DRAMA: INT. BARAK — BOVENSTE STAPELBED

Op het bovenste stapelbed zit ROOS naast haar MOEDER en
beiden luisteren met ingehouden adem naar de namenlijst.
De KAMPMEDEWERKER verheft zijn stem om boven de wanhoops-
kreten van CARLA BRONKHORST uit te komen.

KAMPMEDEWERKER (O.S.)

Frits van Dam, Mathilde van DAM,
Heintje, Jonas en Andries.

CARLA BRONKHORST (O.S.)

ALSJEBLIEFT! STUUR IEMAND ANDERS
MAAR NIET M'N KINDEREN!

ROOS en MOEDER wisselen een blik, maar blijven gespannen
luisteren. Het geschreeuw van CARLA gaat over in gehuil.

KAMPMEDEWERKER (O.S.)

Liselot den Hartog...

ROOS (TEGEN MOEDER)

Hij is voorbij de 'g'!

Beiden slaken een zucht van opluchting.

KAMPMEDEWERKER (O.S.)

... Met haar kinderen Louis,
Abraham en Yvonne.

ROOS leunt ontspannen tegen een spijl van het bed.

ROOS

Ik was al bang dat we de voorstel-
ling morgen zouden missen! Jij komt
toch ook?

KAMPMEDEWERKER (O.S.)

En tot slot: Max van Gennep,

Theresa van Gennep,.. Roos.

Volkomen lamgeslagen kijken ROOS en haar MOEDER elkaar aan, terwijl op de achtergrond spontaan wordt gezongen en gejuicht van opluchting. Het hoofd van VADER verschijnt.

VADER

We blijven tenminste bij elkaar.

8.17 ARCHIEF: BOULEVARD DE MISÈRE

Vaders, moeders en kinderen lopen met Jodensterren en handbagage over een lange, rechte weg richting trein.

PRESENTATRICE

Wie op transport moet, neemt de volgende morgen afscheid en pakt zijn spullen in... of geeft ze weg. En verlaat over dit pad het kamp: de Boulevard de Misère wordt het genoemd. De Laan van het verdriet.

8.18 LOCATIE: WESTERBORK - BOULEVARD DE MISÈRE

De PRESENTATRICE geeft aan waar de Boulevard loopt.

PRESENTATRICE (IN BEELD)

Honderdzevenduizend mensen worden uit Westerbork naar het oosten gedeporteerd. Voor het overgrote deel Joden, maar ook zigeuners en verzetsmensen.

Ze wijst aan waar vroeger de rails liepen.

PRESENTATRICE

Hier liep de treinbaan. Dat is aangegeven door een verdieping in de grond. Zie je... Aan het einde stond de trein te wachten.

8.19 ARCHIEF: WESTERBORK - VERTREK VAN JODEN

Joodse gevangenen klimmen de goederenwagons binnen. Bagage wordt aangegeven en handen worden geschud.

PRESENTATRICE (V.O.)

Goederenwagons, die eigenlijk niet voor mensen zijn bedoeld. Hier klimmen moeders met hun kinderen naar binnen.

Een vrouw op een brancard wordt voorbij getild.

PRESENTATRICE (V.O.)

Zieken en bejaarden worden op
brancards vervoerd.

Er klinkt geroezemoes, hondengeblaf en treingeluiden
die in de volgende scènes voortduren.

ROOS (V.O.)

NIET DOEN! AFBLIJVEN!

8.20 DRAMA: EXT. WAGON

In een wagon staat ROOS achter een half dichtgeschoven
deur en houdt krampachtig haar vioolkist vast, die de
KAMPMEDEWERKER uit haar handen probeert te trekken.

ROOS

HIJ IS VAN MIJ!

KAMPMEDEWERKER

Je hebt er toch niets meer aan.

Met een laatste krachtsinspanning rukt ROOS de viool los.

ROOS

Dit is alles wat ik heb.

Even kijkt de KAMPMEDEWERKER haar besluiteloos aan. Dan
schuift hij de wagondeur dicht.

KAMPMEDEWERKER

Pas op je vingers.

8.21 ARCHIEF: WESTERBORK – SLUITEN VAN WAGONS

Met een klap wordt een wagondeur gesloten en vergrendeld.

PRESENTATRICE (V.O.)

En als iedereen is ingeladen, wordt met
een krijtje op de wagon geschreven,
hoeveel mensen erin zitten. Zeventig,
vierenzeventig, gemiddeld zo'n duizend
mensen per trein.

8.22 LOCATIE: WESTERBORK – BOULEVARD DE MISÈRE

Het rumoer en geblaf uit het verleden klinkt verder.

PRESENTATRICE

Vanuit Westerbork gaan bijna 60.000
mensen naar Auschwitz en daarvan keren
er maar 854 terug.

Er klinkt een fluit.

8.23 ARCHIEF: WESTERBORK – VERTREK VAN TREIN

Duitsers staan vanaf het perron toe te kijken, hoe de trein in beweging komt.

PRESENTATRICE (V.O.)

In Sobibor heb je nog minder kans,
want van de 34.000 Joden overleven
er daar maar achttien.

8.24 ARCHIEF: WESTERBORK – BRIEFJES UIT TREIN

Zwartwitbeelden met ingekleurde briefjes die uit een trein worden gegooid.

PRESENTATRICE (V.O.)

Er worden briefjes uit de trein
gegooid in de hoop dat iemand die
naar familie zal brengen.

8.25 LOCATIE: WESTERBORK – BOULEVARD DE MISÈRE

De PRESENTATRICE vouwt een briefje open en leest voor:

PRESENTATRICE

(leest voor: tekst is afhankelijk van
briefjes die gevonden worden)

*Lievelingen. Dit is een afscheidsbrief.
Ik moet naar Polen. Het is onmenselijk.*

Over haar stem heen wordt een volgende briefje voorgelezen:

MANNENSTEM (V.O.)

Houdt jullie flink, dat doe ik ook...

8.26 DRAMA: EXT. WAGON

Door een nauwe, getraliede spleet in de wagonwand zijn de bange gezichten van ROOS en haar MOEDER zichtbaar, als de trein langzaam optrekt.

MANNENSTEM (V.O.)

*... en geniet van het leven, want alleen
God weet wat ons te wachten staat.*

8.27 ARCHIEF: WESTERBORK – RIJDENDE TREIN

De goederentrein rijdt weg.

VROUWENSTEM (V.O.)

*Ik had graag bij jullie gebleven,
lieve kinderen, maar er was niets
aan te doen. Ik moest mee.*

8.28 LOCATIE: WESTERBORK – SPOORBAAN

Het geluid van de trein ebt langzaam weg. De PRESENTATRICE staat in een lege goederenwagon en kijkt rond.

PRESENTATRICE

In dit soort wagons worden de Joden vervoerd. (TEGEN REGISSEUR) Mag ik even?

Ze krijgt een jas aangereikt, die ze uitspreidt op de grond.

PRESENTATRICE

Deze jas beslaat ongeveer Eén vierkante meter en volgens de Duitsers passen daar meer dan drie personen op. 3,6 om precies te zijn

Ze gaat bovenop de jas staan en kijkt om zich heen.

PRESENTATRICE

Stel je nou eens voor dat er hier twintig jassen naast elkaar liggen met tweeënzeventig mensen erop. En dan nog hun bagage erbij...

Ze probeert het zich voor te stellen.

PRESENTATRICE

Dan sta je helemaal zo!

Ze gaat op haar tenen staan en houdt haar adem in.

8.29 ANIMATIE: ROUTE VAN WESTERBORK NAAR AUSCHWITZ

Op een plattegrond van West-Europa wordt aangegeven hoe de trein vanuit Westerbork naar Assen, Haren, Zuidwolde en Nieuweschans rijdt. Dan gaat hij de grens over en rijdt via Bremen, Hannover, Berlijn, Poznan, Warchau, Krakow, tenslotte naar Auschwitz-Birkenau.

PRESENTATRICE (V.O.)

De reis duurt minstens drie dagen en nachten. Het is benauwd en er is geen verwarming. In de winter is het ijskoud. In de zomer snikheet. Op de grond ligt soms wat stro en in de hoek staan twee emmers. Eén met drinkwater en één emmer als w.c... Voor al die

mensen.

8.30 DRAMA: INT. WAGON

CLOSE op het gezicht van ROOS waarop een strook licht valt vanuit de getraliede spleet. Ze houdt de vioolkist stevig tegen zich aangedrukt. Achter haar de silhouetten van anderen in het halfduister.

PRESENTATRICE (V.O.)

Geen wonder dat er onderweg veel
jonge kinderen, zieken en bejaarden
doodgaan.

Iedereen schudt zachtjes heen en weer door de bewegingen van de trein. Met gelaten blik staart ROOS naar buiten. Half tegen zichzelf, half tegen haar MOEDER naast zich:

ROOS

Wat mooi, al dat groen. Nooit
gedacht dat er zoveel kleuren
groen waren.

8.31 LOCATIE: AUTO DOOR POOLSE LANDSCHAP

Het groene Poolse landschap trekt voorbij. Telex-letters worden op het scherm getypt: KLEIN POLEN, DISTRICT AUSCHWITZ. De PRESENTATRICE zit achter het stuur.

PRESENTATRICE

We zitten hier in Zuid-Polen. En dat
ligt ruim tweeduizend kilometer van
Westerbork vandaan.

Ze gebaart naar de omgeving.

PRESENTATRICE

Op dit soort plekken ver van de
bewoonde wereld bouwen de Duitsers
concentratiekampen. En niet zo
weinig ook. In totaal wel meer dan
zestienhonderd gevangenen, werk-
kampen, concentratiekampen en
vernietigingskampen.

De plaatsaanduiding OŚWIECIM schiet voorbij.

PRESENTATRICE

En de grootste en meest beruchte
daarvan is Auschwitz-Birkenau.

8.32 DRAMA: INT. WAGON

Plotsklaps vertraagt de trein en de wagons botsen met luide knallen op elkaar. CLOSE op het gezicht van ROOS die naar buiten probeert te kijken. Haar VADER en MOEDER komen bij haar staan. Stilte. Door de hele wagon golft een verontrustend gefluister: AUSCHWITZ, AUSCHWITZ, AUSCHWITZ. Iemand begint het kaddisj te bidden:

JOODSE BEJAARDE

*Jitgadal we jitkadasj sjemee raba, be-alma
diwra chiroetee, we-jamlich malchoetee,
bechajechon oe-wejomeechon oe-wechajee
dechol beet jisrael, ba-agala oe-wizman
kariiev, we-imroe amen.¹⁾*

In de verte klinkt het geraas van wagondeuren die worden opengeschoven. Het geluid komt steeds dichterbij.

VADER (TEGEN ROOS & MOEDER)

(fluistert)

Blijf dicht bij mij.

Opeens schuift met een oorverdovend geraas de wagondeur open en een zee van licht kleurt het hele scherm wit.

8.33 LOCATIE: AUSCHWITZ-BIRKENAU – TRAP

Een heldere hemel boven het immense terrein van Auschwitz-Birkenau. Totale stilte. Heel klein in de verte loopt de PRESENTATRICE over de onmetelijke vlakte en beklimt de trap naar het grote SS-wachtgebouw.

PRESENTATRICE

Zover je kunt zien, is Auschwitz-Birkenau. Hier zijn meer dan één miljoen en honderdduizend mensen vermoord.

8.34 ARCHIEF: VANUIT VLIEGTUIG BOVEN AUSCHWITZ

Opnames van Auschwitz vanuit een overvliegend vliegtuig. Een eindeloze hoeveelheid barakken schuift voorbij.

PRESENTATRICE (V.O.)

Joden en zigeuners vanuit alle bezette gebieden: Roemenië, Griekenland, Hongarije, Rusland, Duitsland, Frankrijk, België en Nederland.

¹ (Vertaling) Moge zijn grote naam verheven en geheiligd worden in de wereld die hij geschapen heeft naar zijn wil. Moge zijn koninkrijk erkend worden in uw leven en in uw dagen en in het leven van het gehele huis van Israël, weldra en spoedig. Zeg dan: Amen

8.35 LOCATIE: AUSCHWITZ-BIRKENAU – RAILS

De PRESENTATRICE loopt over de rails naar de Judenrampe.

PRESENTATRICE

Iedere dag komen hier treinen aan.
Door de Poort des Doods, daar
verderop.

Het bekende gebouw met de poort boven het spoor.

PRESENTATRICE

Hier moet iedereen uitstappen.

8.36 FOTO: AANKOMST EN SELECTIE VAN HONGAARSE JODEN

Duitse officieren staan op het perron van Birkenau voor twee enorme rijen met Hongaarse Joden die zojuist per trein zijn gearriveerd.

PRESENTATRICE

Eerst worden mannen en vrouwen van elkaar gescheiden. Gezonde, sterke mensen die kunnen werken, moeten de ene kant op en de rest gaat daar naartoe.

Gehuil van kinderen en geblaf van honden.

8.37 FOTO: OUDE MAN MET STOK

PRESENTATRICE (V.O.)

Kijk, deze oude man wordt naar die kant gestuurd. Bij de kleine kinderen, bejaarden en gehandicapten.

8.38 DRAMA: EXT. AUSCHWITZ – WAGON & PERRON

CLOSE op ROOS die tussen haar VADER en MOEDER in de rij staat en zich met gesloten ogen en vioolkist tegen hem aandrukt.

PRESENTATRICE (V.O.)

Mannen worden gescheiden van hun vrouw en kinderen. Broers en zussen moeten uit elkaar. Families vallen uiteen.

Duitse stemmen. Geroezemoes.

8.39 FOTO: JOODSE KINDEREN OP PERRON

Een groepje kinderen met Jodenster kijkt met angstige blikken in de camera. Het hondengeblaf, het geroezemoes en kindergehuil vervagen.

8.40 LOCATIE: OMGEVING VAN AUSCHWITZ – AUTO

De PRESENTATRICE rijdt in de omgeving van Auschwitz, waar verschillende fabrieken en bunkers staan.

PRESENTATRICE

De gezonde, jonge mensen – ongeveer twintig tot dertig procent van zo'n transport, moeten werken in fabrieken zoals die daar.

Een enorm industrieel complex komt voorbij.

PRESENTATRICE

Of ze bouwen bunkers, wegen of schuilkelders en ga zo maar door. Zonder machines, maar met hun blote handen. Dag in dag uit.

8.41 ARCHIEF: AUSCHWITZ – UITGEMERSELDE GEVANGENEN

Broodmagere gevangenen in gestreepte kleding achter een prikkeldraad-omheining van Auschwitz.

PRESENTATRICE (V.O.)

Ook in de winter, als het hier wel min dertig kan worden. En dan dragen ze alleen maar een soort pyjama met strepen.

8.42 LOCATIE: AUSCHWITZ – BARAK

De PRESENTATRICE staat bij lege stapelbedden.

PRESENTATRICE

In dit soort barakken moeten ze wonen. 800 per barak. Hier wordt het eten uitgedeeld: per dag niet meer dan een halve liter waterige soep, een stukje brood en wat koffie.

Ze kijkt rond en laat de ruimte op zich inwerken.

8.43 ARCHIEF: BARAK MET UITGEMERSELDE GEVANGENEN

Tallose gevangenen op stapelbedden in een barak.

PRESENTATRICE (V.O.)

En hier op deze planken slapen ze. Zonder dekens. Met overall vlooiën en ratten.

8.44 DRAMA: STAPELBED IN BARAK

CLOSE op het ingevallen en bijna onherkenbare gezicht van VADER VAN GENNEP, die tussen twee andere vervuilde lichamen ligt ingeklemd. Alleen de vervormde vingers van zijn rechterhand trillen nerveus.

PRESENTATRICE (V.O.)

Niet vreemd dat de één na de ander doodgaat van de honger, van uitputting of door besmettelijke ziektes.

8.45 LOCATIE: AUSCHWITZ I – BINNENPLAATS & POORT

De PRESENTATRICE staat onder de poort van Auschwitz I met de spreuk: ARBEIT MACHT FREI.

PRESENTATRICE

'Werken maakt vrij' staat er boven de poort van Auschwitz. Maar dat is natuurlijk onzin, want het leven hier is zo zwaar en wreed, dat bijna niemand het overleeft.

Even is het stil.

PRESENTATRICE

En de gevangenen hier hebben nog een heel klein kansje om deze hel te overleven. Maar veruit de meeste mensen van het transport – de zwakkeren, zijn binnen een paar uur na aankomst al gedood.

8.46 ARCHIEF: JOODSE VROUWEN EN KINDEREN OP PERRON

Moeders staan met hun kinderen te wachten. Door luidsprekers worden Duitse bevelen gegeven.

DUITSE STEM (V.O.)

Alles dort lassen!

PRESENTATRICE (V.O.)

Alle koffers en rugzakken moeten worden achtergelaten. Die krijgen jullie later terug, wordt er gezegd.

8.47 ARCHIEF: JOODSE VROUWEN EN KINDEREN VOOR VERGASSING

Joodse vrouwen en kinderen wachten om te worden vergast.

PRESENTATRICE (V.O.)

Na het douchen, als jullie helemaal

schoon zijn. Iedereen moet zich uitkleden.

Geroezemoes. Kinderen huilen.

DUITSE STEM (V.O.)

Weiter machen! Schneller!

8.48 DRAMA: BLOTE BENEN EN KLEREN OP DE GROND

CLOSE van broeken en rokken die op de grond vallen met meerdere blote benen erboven. Geblaf van honden.

PRESENTATRICE (V.O.)

De Duitsers doen net alsof iedereen echt gaat douchen om paniek te voorkomen. Zo gaat alles veel sneller.

8.49 LOCATIE: AUSCHWITZ - VOOR GASKAMER

De PRESENTATRICE staat voor de gaskamer.

PRESENTATRICE.

Hier is de ingang naar zo'n doucheruimte.

Ze loopt naar binnen.

PRESENTATRICE

De mensen komen eerst in een kleedruimte terecht, waar ze hun kleren moeten achterlaten. 'Goed je nummer onthouden, hoor', wordt er gezegd.

8.50 DRAMA: BLOTE LICHAMEN SCHUIFELEN VOORBIJ

Tegen elkaar gedrukte, naakte lichamen schuifelen voorbij.

PRESENTATRICE (V.O.)

En dan verder naar binnen. Om de mensen voor de gek te houden, hangen er zelfs douchekoppen tegen het plafond

8.51 LOCATIE: AUSCHWITZ - GASKAMER

De PRESENTATRICE staat in de naargeestige gaskamer en kijkt om zich heen.

PRESENTATRICE

Maar als iedereen binnen is. Zo'n zeven tot achthonderd mannen vrouwen en kinderen. Dan gaan de grote stalen deuren dicht...

AUDIO: Een zware deur valt dicht.

8.52 DRAMA: GASKAMER – ROOS & MOEDER

Naakt en doodsbang staat ROOS tegen haar MOEDER aangedrukt. Er wordt zacht gehuild, maar verder is het stil.

ROOS
(voor zichzelf)
Waar zou Kaat nou zijn?

8.53 LOCATIE: AUSCHWITZ – GASKAMER

De PRESENTATRICE wijst naar de openingen in het plafond.

PRESENTATRICE
En dan komt er geen water naar beneden... maar vergif. Dat wordt door die gaten naar binnen gegooid, zodat de hele ruimte wordt gevuld met een dodelijk blauwzuurgas.

Zacht gesis.

8.54 DRAMA: GASKAMER – ROOS

De muziek wordt luider. Van bovenaf zien we KAAT ingeklemd staan tussen anderen en met opengesperde ogen omhoog kijken op het moment dat de paniek in volle hevigheid losbarst.

8.55 LOCATIE: AUSCHWITZ – LANDSCHAP & GEBOUWEN

Oorverdovend gegil dat langzaam wegebt.

De rustieke gebouwen van Auschwitz onder een stralende hemel en te midden van een groene natuur. Stilte.

PRESENTATRICE
Een half uur. Dan is iedereen dood.
Ze wandelt over het uitgestrekte terrein.

PRESENTATRICE
Achthonderd mensen. En dat is nog maar één gaskamer, want in Auschwitz zijn er veel meer. In de grootste kunnen wel tweeduizend mensen tegelijk worden vermoord.

8.56 LOCATIE: CREMATORIUM VAN AUSCHWITZ 1

PRESENTATRICE (V.O.)

Hun lichamen worden daarna verbrand in speciale ovens, die samen per dag bijna vijfduizend lijken kunnen verwerken.

8.57 LOCATIE: AUSCHWITZ - KREMA IV

De PRESENTATRICE staat bij de ruïnes van crematorium IV.

PRESENTATRICE

Op het einde van de oorlog willen de Duitsers alle sporen van de massamoord uitwissen en daarom blazen ze de gaskamers en ovens op.

Ze kijkt rond.

PRESENTATRICE

Er zijn dan één miljoen en honderduizend mensen omgebracht en de meeste bewijzen zijn vernietigd... Het enige wat dan nog overblijft...

8.58 ARCHIEF: BERGEN MET KOFFERS OP HET PERRON

Voor de lege trein liggen enorme bergen met koffers en tassen opgestapeld. Leden van een Sonderkommando zijn aan het sjouwen.

PRESENTATRICE (V.O.)

... zijn spullen. Heel veel spullen.

8.59 ARCHIEF: SORTERING VAN SPULLEN IN 'KANADA'

Gevangenen sorteren goederen die in balen liggen opgestapeld voor 'Kanada'.

PRESENTATRICE (V.O.)

Die worden doorzocht of er nog kostbaarheden inzitten. Daarna gesorteerd en naar Duitsland gestuurd.

8.60 LOCATIE: BARAK MET SPULLEN

De PRESENTATRICE staat in een barak waar ontelbare schoenen zijn opgeslagen.

PRESENTATRICE

Als Auschwitz in 1945 door de Russen wordt bevrijd, blijven deze spullen achter.

Een ongelooflijke lading met brillen.

PRESENTATRICE

Het is maar een fractie van het totale aantal spullen, maar dan nog... Het geeft wel een indruk hoeveel mensen hier zijn vermoord.

Een enorme lading menselijk haar.

PRESENTATRICE

De slachtoffers worden kaalgeschoren en van dit haar worden dekens gemaakt.

Een berg koffers, kunstbenen en speelgoed.

PRESENTATRICE

Hier speelgoed. Van een kind geweest.

PRESENTATRICE

En muziekinstrumenten. Zoals deze.

Een grote hoeveelheid foto's.

PRESENTATRICE

En foto's. Van opa's en oma's.
Vaders, moeders, zoons,
dochters...
